

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 459/2011-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. januára 2012 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť A. P., K., zastúpenej advokátkou JUDr. H. K., Advokátska kancelária, K., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 65/2003 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo A. P. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 65/2003 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 65/2003 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. A. P. priznáva finančné zadostučinenie v sume 2 500 € (slovom dvetisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Košice-okolie povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice-okolie je povinný uhradiť A. P. trovy konania v sume 310,82 € (slovom tristodesať eur a osemdesiatdva centov) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jej právnej zástupkyne advokátky JUDr. H. K., Advokátska kancelária, K.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 459/2011-9 z 18. októbra 2011 prijal sťažnosť A. P. (ďalej len „sťažovateľka“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 65/2003.

Zo sťažnosti okrem iného vyplýva:

„Ako sťažovateľka som spolu s mojou sestrou a bratom účastníkom súdneho konania o vyporiadanie podielového spoluvlastníctva a určenie, že vec patrí do dedičstva, vedeného na Okresnom súde Košice - okolie, pod sp. zn. 15 C 65/2003, ktoré bolo začaté na základe žaloby zo dňa 30. 07. 2003...

Vzhľadom na evidentné prietahy v konaní, keď žaloba bola podaná ešte v roku 2003 som podala sťažnosť predsedovi Okresného súdu Košice - okolie dňa 23. 03. 2011.

V odpovedi na sťažnosť zo dňa 18. 04. 2011 mi predseda súdu oznámil, že spisový materiál sa nachádza u súdneho znalca a k sťažnosti sa vyjadrí po vrátení spisu. Odvtedy

uplynulo päť mesiacov a k sťažnosti sa predseda súdu dodnes nevyjadril. Podľa judikatúry Ústavného súdu SR ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva však sťažnosť predsedovi súdu nie je účinným prostriedkom nápravy porušenia základných práv a slobôd účastníka konania...

Žalobu o vyporiadanie podielového spoluvlastníctva podala na Okresnom súde Košice - okolie naša nebohá matka ešte v roku 2003. Prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo až po piatich rokoch od podania návrhu a to 21. 05. 2008, a bolo odročené za účelom uzavretia dohody.

V roku 2008 sa uskutočnilo ešte jedno pojednávanie, na ktorom bolo nariadené znalecké dokazovanie.

Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo až v roku 2009 a bol na ňom vyhlásený rozsudok. Rozsudok súdu prvého stupňa nenadobudol právoplatnosť, pretože bol napadnutý odvolaním a následne bol uznesením Krajského súdu Košice zo dňa 27. 10. 2009 zrušený a vec bola vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie z dôvodu, že súd nedodržel zákonom stanovené poradie spôsobov vyporiadania podielového spoluvlastníctva.

Pojednávania, ktoré sa uskutočnili po vrátení veci Krajským súdom v rokoch 2010 a 2011 boli úplne zbytočné, nemohli priniesť žiaden pokrok vo veci, pretože súd si nezabezpečil podklady potrebné pre rozhodnutie.

Od podania žaloby uplynulo už viac ako 8 rokov, a vo veci doteraz nebolo právoplatne rozhodnuté. Dĺžka konania vysoko presahuje akékoľvek ponímanie štandardnej dĺžky konania.

K takejto neúmernej dĺžke konania prispel jedine súd, svojim konaním resp. nekonaním, pretože ja som sa pojednávaní zúčastňovala a rovnako sa o jej predĺženie nepričinili ani ostatní účastníci konania a nejedná sa ani o skutkovo ani právne zložitú vec.“

Sťažovateľka uviedla, že v postupe okresného súdu vidí porušenie svojho základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Priznanie primeraného finančného zadost'učinenia voči okresnému súdu vo výške 6 000 € odôvodnila tým, že vec nie je dosiaľ právoplatne skončená, čo u nej vyvoláva stav právnej neistoty.

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1./ Základné právo sťažovateľky, právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, zaručené ustanovením článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, bolo v konaní vedenom na Okresnom súde Košice - okolie pod č. k. 15 C 65/2003 porušené.

2./ Okresnému súdu Košice - okolie prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 65/2003 konal bez zbytočných prietáhov.

3. / Ústavný súd priznáva sťažovateľke primerané finančné zadostučinenie vo výške 6.000,- €, ktoré je Okresný súd Košice - okolie povinný vyplatiť sťažovateľke do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. / Porušovateľ je povinný sťažovateľke nahradiť trovy súdneho konania.“

Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadril okresný súd, zastúpený jeho predsedníčkou, listom z 11. novembra 2011 sp. zn. 1 Spr. 2087/2011, v ktorom sa uvádza:

„Z prehľadu úkonov v spise je zrejmé, že zákonná sudkyňa vykonávala úkony, avšak nie vždy priebežne. Vo veci bol dňa 9.11.2011 vyhlásený rozsudok.“

Predsedníčka okresného súdu v podaní z 11. novembra 2011 uviedla, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci.

Právna zástupkyňa sťažovateľky v podaní z 29. novembra 2011 uviedla, že netrvá na verejnom ústnom pojednávaní.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...

„Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 253/04)

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni uvedený stav právnej neistoty.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ (I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím“.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní okresného súdu došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

Pri vyhodnotení doterajšieho konania vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 15 C 65/2003 podľa troch označených základných kritérií ústavný súd dospel k týmto záverom:

1. Predmetom konania vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 15 C 65/2003 je zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, ktoré tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a vec z právneho a skutkového hľadiska nevykazuje znaky náročnosti. Ústavný súd vychádzajúc z doterajšej dĺžky konania, jeho priebehu a dosiaľ dosiahnutých výsledkov na záver konštatuje, že nezistil také okolnosti, ktoré by zdôvodňovali priebeh konania jeho zložitou.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil takú závažnú skutočnosť, ktorá by mohla byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu. Sťažovateľka bola v konaní aktívna a súčinnosťná. Pri hodnotení správania sťažovateľky ako účastníčky súdneho konania dospel ústavný súd k záveru, že sťažovateľka neprispela k predĺženiu doterajšej doby konania.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup okresného súdu. Ústavný sa zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci, a to nielen z hľadiska sťažovateľkou namietaných

(označených) období, ale aj z hľadiska celkového priebehu posudzovaného súdneho konania.

Nečinnosť okresného súdu bola zistená od 9. marca 2004, keď okresný súd vyžiadal od správy katastra výpis z listu vlastníctva, do 9. februára 2005, keď okresný súd zrušil uznesenie zo 14. januára 2004 o oslobodení od súdnych poplatkov vo výške 50 % a priznal navrhovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov vo výške 80 % (nečinnosť v trvaní 11 mesiacov). Nečinnosť okresného súdu bola zistená aj v období od 8. novembra 2007, keď okresný súd vyzval odporcu na vyjadrenie k zmenenému návrhu na začatie konania, do 21. mája 2008, keď sa konalo na okresnom súde pojednávanie. Okrem uvedených zbytočných priet'ahov ústavný súd zistil, že činnosť okresného súdu bola neefektívna, keďže rozsudok okresného súdu č. k. 15 C 65/2003-185 z 3. apríla 2009 bol zrušený uznesením krajského súdu č. k. 6 Co/249/2009-220 z 27. októbra 2009 z dôvodu, že okresný súd nedodrжал pri rozhodovaní predpísané záväzné poradie spôsobov vyporiadania podielového spoluvlastníctva, pokiaľ prišiel priamo k druhému zákonom predpísanému spôsobu vyporiadania spoluvlastníctva, t. j. k prikázaniu veci za primeranú náhradu bez skúmania, či prichádza do úvahy prvý spôsob zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva, teda reálne rozdelenie nehnuteľnosti.

Čiastočne k predĺženiu súdneho konania prispelo to, že navrhovateľka počas súdneho konania zomrela ... a na jej miesto nastúpili právni nástupcovia. Avšak aj po zohľadnení tejto skutočnosti ústavný súd po zvážení všetkých okolností pri hodnotení postupu okresného súdu, najmä s prihliadnutím na doterajšiu dobu konania a na tú skutočnosť, že konanie začalo ešte v roku 2003, nemôže byť celková dĺžka konania na okresnom súde takmer 8 rokov považovaná za zodpovedajúcu požiadavke konania bez zbytočných priet'ahov a v primeranej lehote, ako to vyžaduje čl. 48 ods. 2 ústavy. Uvedené okolnosti sú dostatočné na to, aby oprávnili ústavný súd k záveru, že právna vec sťažovateľky nebola prerokovaná bez zbytočných priet'ahov. Ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 65/2003 bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva a slobody porušil, vo veci konal [podobne aj § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde]. Vzhľadom na to ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom v súčasnosti pod sp. zn. 15 C 65/2003 konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, priznané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa odseku 5 citovaného zákonného ustanovenia ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 6 000 € od okresného súdu, poukazujúc najmä na celkovú doterajšiu dĺžku konania pred okresným súdom.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno spravodlivo žiadať, aby fyzická osoba čakala na výsledok konania o zaplatenie majetkovej a nemajetkovej ujmy, ktoré nie je právoplatne skončené ani po 8 rokoch. U sťažovateľky oprávnene takýto postup okresného súdu vyvoláva stav právnej neistoty. Vychádzajúc z tohto pohľadu na pozíciu sťažovateľky, princípov spravodlivosti a spôsobu zavŕšenia ochrany základných práv sťažovateľky, ako aj z konkrétnych okolností tohto prípadu ústavný súd dospel k záveru, že finančné zadosťučinenie v sume 2 500 €, ktoré je okresný súd povinný zaplatiť v súlade s výrokom

tohto nálezu sťažovateľke, je primeraným zadosťučinením spojeným s porušením označených práv sťažovateľky.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. H. K., Advokátska kancelária, K. Právna zástupkyňa sťažovateľky si v podaní z 29. novembra 2011 uplatnila trovy konania v sume 310,82 € vrátane 20 % DPH za dva úkony právnej služby (prevzatie právneho zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, písomné podanie na súd – sťažnosť). Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2010 v sume 741 €. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania v sume uplatnenej jej právnu zástupkyňou 310,82 € vrátane DPH z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby v hodnote po 123,50 € (príprava a prevzatie veci vrátane prvej porady s klientom a písomné vyhotovenie sťažnosti) zvýšené o 20 % DPH, keďže právna zástupkyňa sťažovateľky je platcom dane z pridanej hodnoty. Ďalej právnej zástupkyňi sťažovateľky patrí dvakrát náhrada režijného paušálu po 7,41 € podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Ústavný súd vyslovil povinnosť okresného súdu uhradiť trovy právneho zastúpenia právnej zástupkyňi sťažovateľky.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. januára 2012